

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо створення і організації функціонування
центрів культурних послуг у територіальних громадах

I. Загальна частина

1.1. Ці Методичні рекомендації визначають особливості створення і організації функціонування центрів культурних послуг у територіальних громадах та розроблені з метою сприяння оптимізації процесу створення й організації ефективної роботи центрів культурних послуг (далі – ЦКП) як багатофункціональних закладів культури в територіальних громадах.

1.2. У цих Методичних рекомендаціях терміни та поняття вживаються у такому визначенні:

гуманітарна сфера (сфера гуманітарної політики) – це сукупність напрямів державної політики, де основним принципом є людиноцентричність, основним бенефіціаром – людина, а вся діяльність спрямована на зміцнення і розвиток людського капіталу, через стимулювання інтелектуального, творчого розвитку особистості, реалізацію її духовного і креативного потенціалу, збереження та розвиток загальнолюдських, загальноцивілізаційних, національних цінностей, що в сукупному результаті створює підґрунтя для зростання можливостей самореалізації людини, її добробуту, освіченості, безпеки, здоров'я та духовності;

змістовний модуль ЦКП – це логічно виділена та тематично цілісна окрема структурна одиниця, яка має чітко визначену роль, функцію та завдання за окремим напрямом культурної або суміжної до культурної (гуманітарної) діяльності;

культурно-ресурсний потенціал громади – це сукупність ресурсів матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, культурної інфраструктури, культурних практик, митців та мистецьких колективів (професійних та аматорських), інших діячів сфери культури, результатів їх діяльності, їх територіальних поєднань, які можуть бути безпосередньо використані для розвитку сфери культури громади та задоволення потреб населення в якісних культурних послугах;

соціальна згуртованість – нематеріальне явище, що проявляється у наявності спільних цінностей, ідей, і сильних соціальних зв'язків у суспільстві (його частині), що разом формує серед його членів довіру один до одного та до владних інституцій і через спільні дії та діалог сприяє забезпеченню добробуту усіх членів спільноти, мінімізуючи нерівність у розвитку і уникаючи маргіналізації людей.

Інші терміни застосовуються у значеннях, визначених Законом України «Про культуру», Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України.

1.3. Ці Методичні рекомендації окреслюють:
цінності ЦКП, цілі і принципи його роботи;
поетапний алгоритм створення та організації роботи ЦКП;
зразки форм збору інформації та проектів документів, які необхідні на різних етапах створення ЦКП.

II. Концептуальні положення створення та функціонування ЦКП

2.1. Основними принципами роботи ЦКП мають бути:

безбар'єрний простір та послуги;
зручні місце розташування та години роботи;
сучасна архітектура та дизайн інтер'єру;
багатофункціональне середовище;
послуги, які легко корегуються відповідно до потреб жителів;

ввічливий та кваліфікований персонал.

2.2. Серед основних цілей діяльності ЦКП можуть бути:

популяризація культури громади, залучення до проектів та заходів у сфері культури найширшої аудиторії всіх категорій та соціальних груп населення;

формування ідентичності та згуртованості громади;

формування єдиного культурно-партнерського простору;

формування активної та свідомої позиції у підлітків та молоді, підтримка реалізації молодіжних ініціатив, розвитку і втілення інновацій та креативних ідей;

забезпечення високих стандартів надання послуг;

неформальна освіта та просвіта серед працівників сфери культури, інших сфер гуманітарної політики, населення всіх вікових груп;

популяризація читання;

залучення позабюджетних коштів на гуманітарний розвиток громади;

створення балансу між розвитком культури та місцевим економічним розвитком в громаді та інші.

2.3. Під час здійснення своєї діяльності працівники ЦКП мають керуватись переліком цінностей, сфокусованих на людині, зокрема на:

комфорті та безпеці (в тому числі сервісності та доступності) – в закладі створено фізичний і психологічний комфорт для всіх без виключення відвідувачів; послуги відповідають вимогам користувачів, базуються на дослідженні потреб, запитів, очікувань всіх категорій населення; в закладі створено безбар'єрний простір; кожен користувач та працівник є важливим;

свободі та розмаїтті – кожен може вільно виражати свої думки, бути собою, отримувати підтримку для реалізації індивідуальних ідей; заклад пропагує довіру, толерантність, демократію, централізацію прийняття рішень та відповідальність перед суспільством в цілому і громадою зокрема;

рівності, відкритості та повазі до гідності – всі мають рівні права та знають, що їх права не будуть утискатись іншими; відкритість до інновацій та змін,

готовність чути один одного, експериментувати над новим; кожен працівник та користувач з повагою ставиться до інших та може бути впевнений, що ніхто не зможе зазіхнути на його чи її гідність;

духовному та інтелектуальному розвитку і відновленні – збереження та примноження символічної системи українських духовних цінностей, яка передається від покоління до покоління; розширення світогляду відвідувачів через просування цінностей гуманізму, виховання в молоді аналітичних здібностей, критичного мислення, філософських поглядів на світ і людину в ньому, орієнтація на результат і готовність нести відповідальність за своє життя, за прийняті рішення тощо; в закладі створено можливості та наявна матеріально-технічна база для сприяння інтелектуальному розвитку; відкритість та швидка адаптація до інновацій, ощадність;

самореалізації і людяності – кожен може проявити свою унікальність, віднайти і проявити як те, що відокремлює його/її від інших людей, так і те, що їх об'єднує, робить розвинутою, гуманною, соціалізованою особистістю, а також робить єдиною українською нацією; у закладі створено можливості для прояву турботи про інших.

2.4. Прийняття рішення стосовно створення ЦКП є власним повноваженням органів місцевого самоврядування.

2.5. При створенні ЦКП необхідно обов'язково враховувати вимоги державних соціальних нормативів у сфері обслуговування закладами культури та послугами, які вони надають¹.

2.6. Для організації ефективної роботи рекомендовано створити систему оцінювання роботи працівників ЦКП. Відповідна система може включати проведення заходів із анонімного опитування відвідувачів ЦКП щодо

---

¹ Станом на листопад 2022 р.: Державні соціальні нормативи забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 06 лютого 2019 р. № 72; Нормативи забезпечення населення клубними закладами, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 12 листопада 1998 р. № 1775; Державний стандарт надання безоплатних послуг клубними та бібліотечними закладами культури державної та комунальної форм власності, затверджений наказом Міністерства культури України від 15 жовтня 2013 р. № 983; Нормативи мінімальної кількості міських і сільських кіновидовищних закладів, затверджені наказом Міністерства культури і мистецтв України від 08 серпня 1997 р. № 423. Інші стандарти, що будуть прийняті на заміну вище переліченим або додатково після листопада 2022 року.

задоволеності якістю послуг та проведення оцінки виконання поставлених завдань працівниками ЦКП.

Для працівників ЦКП рекомендується встановлювати показники ефективності роботи на рік з подальшою оцінкою досягнення цих показників, а також проводити опитування серед працівників щодо умов і особливостей їх праці.

2.7. Інформацію про плани діяльності ЦКП та перспективи його розвитку рекомендовано включити до стратегічних документів розвитку територіальної громади.

III. Алгоритм створення центру культурних послуг

3.1. Процес створення ЦКП рекомендовано розділити на чотири етапи: початковий; аналітичний; організаційно-комунікаційний; організаційно-правовий та будівельний.

Схема покрокових дій створення ЦКП в територіальній громаді наведена в Додатку 1.

Початковий етап

3.2. На початковому етапі рекомендовано створити робочу групу, яка буде відповідальна за повний аналітичний, організаційний та комунікаційний супровід процесу створення ЦКП в територіальній громаді. Для забезпечення принципів відкритості, прозорості та підзвітності діяльності органів місцевого самоврядування до складу робочої групи слід включити представників різних соціальних груп жителів громади (управлінців сфери культури, місцевих депутатів, працівників закладів культури, членів молодіжної ради, громадських активістів, жінок з малолітніми дітьми, підлітків (шкільний актив), представників місцевого бізнесу тощо). Рекомендовано, щоб кількість членів робочої групи не перевищувала 15 – 17 осіб.

3.3. Робоча група має розробити календарний план-графік створення ЦКП в територіальній громаді і далі працювати відповідно до цього плану.

3.4. Членам робочої групи перед початком робіт за всіма наступними етапами процесу створення ЦКП рекомендується детально ознайомитися зі змістом практичного посібника «Центр культурних послуг у територіальній громаді». Електронний посібник розміщено за посиланням <https://cutt.ly/iMtZzLL>.

Аналітичний етап

3.5. На аналітичному етапі робочій групі рекомендовано вивчити існуючий стан розвитку сфери культури у потенційній зоні обслуговування ЦКП та проаналізувати її ресурсний потенціал, спроможність громади створити ЦКП, потенційні групи цільової аудиторії ЦКП та їх запит на культурні і суміжні до них послуги, після чого визначитися із найоптимальнішим способом створення ЦКП.

3.6. Збір інформації щодо культурно-ресурсного потенціалу, існуючого стану, проблем і можливостей розвитку сфери культури в територіальній громаді, її інституційної та фінансової спроможності рекомендовано здійснювати за формою, що наведена у Додатку 2.

На основі зібраної інформації необхідно визначити слабкі та сильні сторони, а також –можливості і загрози, які можуть виникнути перед громадою на шляху створення ЦКП. Відповідну оцінку рекомендовано проводити з використанням SWOT-аналізу.

При аналізі географії громади слід врахувати її тип (сільська, селищна, міська), її розташування (рівнинна територія чи гірська), кількість населених пунктів в громаді і кількість населених пунктів, які в потенційній зоні обслуговування ЦКП як основного закладу культури в певній частині громади, відстань від ЦКП до населених пунктів, які він має обслуговувати.

Також слід визначитися із територіальною доступністю ЦКП² – для яких населених пунктів ЦКП знаходиться у пішій доступності, а для яких – територіальна громада може забезпечити регулярне транспортне сполучення з ЦКП, а також для яких населених пунктів громада не може забезпечити регулярне транспортне сполучення з ЦКП і, відповідно, жителі цих населених пунктів громади не можуть в подальшому враховуватися при аналізі чисельності потенційних регулярних відвідувачів ЦКП.

При аналізі чисельності жителів рекомендовано відслідкувати динаміку відвідування закладів культури в громаді, культурних заходів, виділити цільові групи потенційних відвідувачів ЦКП і на основі цього вирахувати приблизну кількість (частку) жителів громади, яких вдасться на регулярній основі залучити до відвідування ЦКП.

В залежності від кількості відвідувачів і поділу їх на цільові групи, з урахуванням територіальної доступності ЦКП, фінансової спроможності територіальної громади і потреб населення, варто попередньо обрати архітектурну модель ЦКП – базову, оптимальну або розширену, інформація щодо яких, наведена у Додатку 3.

3.7. Після збору та аналізу всієї наявної інформації рекомендовано оформити аналітично-інформаційну довідку, що міститиме наступну інформацію:

перелік потенційних ресурсів (культурних, освітніх спортивних тощо), які потенційно можуть бути залучені в діяльність ЦКП;

перелік культурних послуг, для надання яких в громаді є ресурс, а також перелік бажаних послуг та ресурс, який необхідно залучити;

---

² Пішохідна доступність ЦКП не може розглядатися відстанню більшою ніж 5 кілометрів. Транспортну доступність ЦКП рекомендовано розглядати відстанню не більшою ніж 20 км, тобто (близько 20 хв доїзду). Водночас цей показник може бути індивідуально визначений кожною територіальною громадою, враховуючи наявні варіанти шляхів сполучення між населеними пунктами, якість автомобільних доріг з твердим покриттям тощо.

перелік спеціалістів, які наявні в громаді для роботи в ЦКП, потребують перекваліфікації / додаткового навчання, або яких не вистачає для запровадження бажаних послуг;

перелік населених пунктів, які буде обслуговувати ЦКП;

варіанти організації транспортної доступності ЦКП;

орієнтовний варіант архітектурної моделі ЦКП (приклади варіантів архітектурної моделі наведено у Додатку 3).

3.8. Разом з цим рекомендовано провести опитування (анкетування) населення щодо оновлення переліку культурних послуг, які можна отримати в громаді, оновлення закладів культури та організації їх роботи. Орієнтовна анкета наведена у Додатку 5.

Для забезпечення репрезентативності даних рекомендовано опитати не менше 3% населення потенційної зони обслуговування ЦКП з орієнтовним гендерним розподілом 50% жінки, 50% чоловіки.

3.9. Після збору первинної інформації рекомендовано провести соціологічне дослідження з метою оцінки ступеню задоволеності існуючою доступністю, диверсифікованістю та якістю культурних послуг в територіальній громаді, задоволеності культурною інфраструктурою, а також доступністю мистецьких та креативних практик для дорослих і дітей в громаді; вивчення бачення населення щодо створення та організації функціонування ЦКП, можливостей збереження традиційної (унікальної) місцевої культури при створенні ЦКП, її монетизації та брендування тощо.

3.10. Соціологічне дослідження слід проводити в два етапи з використанням методу Уолта Діснея. За цим методом поставлену задачу розглядають з трьох точок зору: творчої (політ мрії, фантазії, креативності, можливості без меж), реалістичної та критичної.

Перший етап соціологічного дослідження виконується у вигляді фокус-групи з творчим підходом. Під час роботи фокус групи на етапі обговорення простору майбутнього ЦКП, варіантів послуг, які там можуть надаватися,

респондентів не слід обмежувати реальними проблемами та наявними ресурсами (ресурсною спроможністю громади). Методична інформація для проведення фокус-групи наведена у Додатку 4.

Другий етап соціологічного дослідження реалізується як розширена стратегічна сесія. Кількість учасників сесії не повинна перевищувати 24-30 осіб, які представляють різні соціальні групи жителів громади і які мають бути для стратегічної сесії розділені на 4-5 груп. Другий етап включає в себе реалістичну презентацію та критичний погляд на моделі майбутнього ЦКП.

Після того як учасники стратегічної сесії розділені на групи, представники робочої групи мають презентувати для учасників стратегічної сесії напрацювання щодо моделі ЦКП, а також демонструють результати роботи фокус-групи щодо моделі ЦКП, яка є бажаною на думку населення.

За результатами презентації учасники стратегічної сесії у своїх міні-групах впродовж 2,5 годин з перервою мають на основі отриманих даних з презентації критично опрацювати та оптимально узгодити реальну модель ЦКП, підготовлену робочою групою на основі ресурсної спроможності територіальної громади, та футуристичну модель, побудовану за результатами інформації про бажання населення, напрацьовану в ході фокус-групи. Також в ході роботи міні-груп учасники стратегічної сесії мають визначити, які з послуг їх реальної моделі ЦКП будуть платними і запропонувати прийнятну вартість для цих послуг.

За результатами цієї роботи кожна міні-група презентує свій реальний узгоджений варіант моделі ЦКП.

Для максимальної результативності часовий розрив між фокус-групою і стратегічною сесією не повинен бути більшим ніж 3 календарні дні.

3.11. За результатами проведеної роботи має бути сформовано підсумковий документ щодо узагальненого варіанту моделі ЦКП з визначенням: способу створення ЦКП (нове будівництво чи реорганізація існуючого закладу);

місця розташування ЦКП та переліку населених пунктів, які він буде обслуговувати;

територіальної доступності ЦКП (пішохідної, транспортної);

цільових аудиторій перспективних відвідувачів ЦКП;

варіантів змістовних модулів та послуг, які надаватимуться в ЦКП;

переліку платних послуг ЦКП та їх орієнтовної вартості.

Організаційно-комунікаційний етап

3.12. На організаційно-комунікаційному етапі робочій групі рекомендовано розробити орієнтовну організаційно-управлінську структуру ЦКП, узгодити своє бачення майбутнього ЦКП із баченням жителів громади шляхом проведення широкого громадського обговорення узагальненого варіанту моделі ЦКП та, в разі необхідності, відкоригувати його за результатами проведеного громадського обговорення.

3.13. В період громадського обговорення рекомендовано провести перемовини з представниками бізнесу, що працює на потенційній території обслуговування ЦКП. В ході цих переговорів можна знайти партнерів, що зможуть долучитись як до безпосереднього створення ЦКП, так і запропонувати свої послуги в ЦКП, наприклад, створення кав'ярні, фітнес-центру, книжкового або канцелярського магазину тощо.

Також варто розглянути можливість складання бізнес-плану та концепції для ЦКП, що допоможе залучити більше потенційних інвесторів та визначити місію, цілі, цінності, функції та ролі, цільову аудиторію та іншу установчу інформацію про ЦКП.

3.14. Організаційно-управлінська структура ЦКП буде відрізнятися у різних територіальних громадах і залежати від кількості обраних напрямів роботи ЦКП, які формуються згідно з потребами та інтересами населення потенційної зони обслуговування ЦКП.

3.15. Засновник ЦКП може прийняти рішення про необхідність (доцільність) створення філій ЦКП.

Філії наділяються майном юридичної особи, що їх створила, і діють на підставі затвердженого цією юридичною особою положення.

Керівник філії призначається юридичною особою і діє на підставі виданої нею довіреності.

3.16. Мистецька школа не може бути філією чи змістовним модулем у структурі ЦКП, а у обов'язковому порядку повинна бути окремою юридичною особою. Водночас на базі ЦКП можуть функціонувати мистецькі класи, які будуть філіями окремої мистецької школи.

3.17. При визначенні назви посади керівника структурного підрозділу ЦКП та здійсненні оплати праці працівників ЦКП слід користуватися Національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДК 003:2010, затвердженим наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 липня 2010 р. № 327, та постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» відповідно.

Організаційно-правовий та будівельний етап

3.18. На організаційно-правовому та будівельному етапі потрібно обрати організаційно-правову форму, розробити проекти документів, необхідних для функціонування ЦКП, ухвалити відповідні рішення органів місцевого самоврядування, здійснити процедури державної реєстрації та заходи з будівництва ЦКП, якщо це необхідно, провести набір персоналу.

3.19. За організаційно-правовою формою ЦКП може бути комунальною організацією (установою, закладом); комунальним унітарним підприємством; спільним комунальним підприємством.

ЦКП рекомендовано створювати як комунальний заклад.

3.20. Робоча група має підготувати проект статуту ЦКП та проект рішення місцевої ради про створення ЦКП та затвердження статуту ЦКП.

Місцева рада приймає рішення про створення ЦКП, затвердження статуту ЦКП, визначення відповідальної особи за здійснення заходів щодо державної реєстрації юридичної особи ЦКП, а також затверджує видатки з місцевого бюджету територіальної громади на відповідний бюджетний період для створення та організації функціонування ЦКП.

У разі необхідності утворення філій або інших відокремлених структурних підрозділів ЦКП, місцева рада приймає відповідне рішення.

3.21. Конкурс на посади керівника ЦКП проводиться відповідно до вимог законодавства.

У разі необхідності утворення філій або інших відокремлених структурних підрозділів ЦКП, також потрібно прийняти відповідне рішення та провести набір персоналу відповідно до вимог чинного законодавства.

Генеральний директор Директорату
стратегічного планування та
європейської інтеграції

Ярослав ПЕТРАКОВ

Схема покрокових дій створення центру культурних послуг в
територіальній громаді

I. Початковий етап:

1. Створення робочої групи.

II. Аналітичний етап:

1. Аналіз ресурсного потенціалу громади.
2. Аналіз спроможності (управлінської, фінансової, кадрової) громади.
3. Визначення слабких і сильних сторін, ризиків та можливостей (SWOT-аналіз) щодо створення ЦКП в громаді.
4. Профілювання громади та визначення ключових груп цільової аудиторії ЦКП.
5. Вивчення запиту представників визначення груп цільової аудиторії ЦКП на культурні і суміжні до них послуги (анкетування).
6. Визначення способу створення ЦКП (нове будівництво/ реорганізація існуючого закладу культури).

III. Організаційно-комунікаційний етап:

1. Соціологічне дослідження (фокус-групова робота, стратегічна сесія) запиту населення на створення ЦКП і види та напрями його діяльності.
2. Розробка організаційно-управлінської структури ЦКП.
3. Розробка концепції ЦКП.
4. Громадське обговорення організаційно-управлінської структури та концепції ЦКП, їх актуалізація за результатами громадського обговорення.

IV. Організаційно-правовий та будівельний етап:

1. Вибір організаційно-правової форми господарювання ЦКП.
2. Розроблення статуту ЦКП.

3. Прийняття рішення місцевою радою про створення ЦКП та затвердження його статуту.
  4. Затвердження місцевою радою видатків з місцевого бюджету на створення і функціонування ЦКП.
  5. Здійснення процедури державної реєстрації юридичної особи ЦКП.
  6. Виготовлення проектної документації.
  7. Проведення будівельних робіт та введення об'єкта будівництва (будівля ЦКП) в експлуатацію.
  8. Оголошення та проведення конкурсного відбору на посаду директора ЦКП.
  9. Розроблення та затвердження положень про структурні підрозділи ЦКП, посадових інструкцій, штатного розпису, правил користування бібліотекою ЦКП, правил внутрішнього трудового розпорядку тощо.
  10. Розроблення бізнес-моделі ЦКП.
  11. Прийняття рішення місцевою радою про затвердження графіку роботи ЦКП.
  12. Внесення змін (за потреби) до стратегічних та/або програмних документів розвитку громади.
-

Форма збору інформації щодо культурно-ресурсного потенціалу, існуючого стану, проблем і можливостей розвитку сфери культури в територіальній громаді, її інституційної та фінансової спроможності

1. Характеристика культурних ресурсів громади

1.1. Характеристика культурної цінності та унікальності громади для розвитку її регіону та України.

1.2. Заклади культури в громаді (за типами)¹:

Назва закладу	Перелік безоплатних послуг, які надає заклад	Перелік платних послуг, які надає заклад	Кількість відвідувачів в рік / кількість жителів зони обслуговування	Перелік населених пунктів, які обслуговує заклад

1.3. Об'єкти культурної спадщини

Назва об'єкта	Тип пам'ятки (архітектурна, археологічна, монументального мистецтва тощо)	Місце розташування пам'ятки	Стан пам'ятки	Потенціал для використання в культурі і туризмі

1.4. Елементи нематеріальної культурної спадщини

Назва елемента	Населені пункти, у яких він присутній	Особливості елемента	Потенціал для включення до регіонального та	Потенціал для використання в культурі, економічному

¹ Бібліотека, музей, архів, галерея, заповідник, цирк, театр, філармонія, музичний колектив і ансамбль, культурно-інформаційний та культурно-просвітницький центр, кіностудія, художня галерея, виставка національного (загальнодержавного) значення, виставковий зал, концертна організація, мистецький колектив, кінотеатр, кіновідеопрокатне підприємство, об'єднання, палац і будинок культури, інший клубний заклад, студія, центр народної творчості, центр народної культури, центр культурних послуг, парк культури та відпочинку, мистецька школа, мистецький ліцей, фаховий мистецький коледж, заклад вищої мистецької освіти, інший заклад культури

			Національного переліків	розвитку громади, туризмі

1.5. Кількість зайнятих у сфері культури (в загальному та за напрямками), частка зайнятих у сфері культури від загальної кількості зайнятих в територіальній громаді (загальна частка та за напрямками).

1.6. Характеристика наявних історій успіху у сфері культури (чому, як, завдяки кому чи чому вони стали успішними?).

1.7. Кількість колективів, їх учасників, коротка характеристика діяльності.

1.8. Кількість проектів та заходів у сфері культури, коротка характеристика їх змісту та мети проведення.

1.9. Кількість та характеристика реалізованих проектів у сфері культури (на умовах багаторівневого фінансування за останні 5 років).

2. Фінансування сфери культури

2.1. Загальна сума видатків з місцевого бюджету, з них сума видатків на культуру та мистецтво (КФКВК 0820 Культура та мистецтво), мистецьку освіту.

2.2. Перелік спільних проектів з приватними партнерами (бізнесом, громадськими організаціями, меценатами, тощо) щодо розвитку культури в громаді (перелік, напрями, обсяг фінансування, тривалість реалізації проекту, інші важливі істотні умови).

2.3. Інформація щодо участі громади в конкурсі проектів на фінансування з Державного фонду регіонального розвитку на сферу культури (в тому числі кількість поданих заявок, з них підтриманих проектів за останні 5 років).

2.4. Участь у проектах матеріально-технічної допомоги з дати створення громади (з них підтриманих).

3. Система управління культурою в громаді

3.1. Основні цілі та завдання розвитку культури в стратегічних і програмних документах громади.

3.2. Структурно-організаційна характеристика (станом на дату аналізу та інші істотні зміни в організаційній структурі за останні 5 років).

3.3. Функціональна характеристика (станом на дату аналізу та інші істотні зміни у функціональному навантаженні за останні 5 років).

4. Проблеми та інші обставини, що впливають на розвиток сфери культури в громаді.

Перелік орієнтовних моделей центрів культурних послуг

Базовий варіант архітектурної моделі ЦКП (базова модель ЦКП)

Базова модель ЦКП – багатофункціональний заклад культури з сучасними інтер'єрами, змістовні модулі якого є мінімально необхідними для рівномірного розвитку основних напрямів культурно дозвіллевої діяльності; не менше ніж 90% діяльності у базовій моделі ЦКП має стосуватися безпосередньо культурних послуг.

Нижче наведено орієнтовні переліки змістовних модулів, які можуть бути інтегровані в базовій моделі ЦКП.

Культурний блок:

- багатофункціональна зала трансформер не менше як на 100 посадкових місць зі сценою (стілець в залі не стаціонарні, що дозволить використовувати її також як танцювальну залу для дискотек, занять танцями серед учнів класів мистецької освіти чи аматорських колективів);
- гримерна (неподалік від багатофункціональної зали);
- малі зали для занять аматорських колективів (образотворче мистецтво, музика, співи, танці – зала із дзеркалами і станком);
- кімнати для зберігання костюмів, реквізиту, обладнання;
- бібліотека з урахуванням місць для читальної зали, стелажів з книгами, комп'ютерів для користувачів, абонементу (стіл прийому / видачі літератури), фондосховища;
- музейна кімната (приміщення для експозиції і виставок та приміщення для зберігання предметів музейного фонду).

Додаткові модулі:

- кав'ярня;
- дитяча кімната або послуги бібліоняні.

Додаткові приміщення:

- коридори та загальні холи;
- санітарні приміщення;
- адміністративні приміщення (кабінети директора, працівників за кожним напрямом).

Оптимальний варіант архітектурної моделі ЦКП (оптимальна модель ЦКП)

Оптимальна модель ЦКП – багатофункціональний заклад культури з сучасними інтер'єрами, не менше ніж 65% діяльності якого стосується культурних послуг, а інша частина діяльності ЦКП - спрямована на всебічний розвиток особистості, навчання, зустрічі, створення якісних і комфортних умов життя в громаді (соціальні, гуманітарні, спортивні, торгівельні послуги тощо).

Нижче наведено орієнтовні переліки змістовних модулів, які можуть бути інтегровані в оптимальній моделі ЦКП.

Культурний блок:

- багатофункціональна зала-трансформер не менше як на 100 посадкових місць зі сценою (стільці в залі не стаціонарні, що дозволить використовувати її також як танцювальну залу для дискотек, занять танцями серед учнів класів мистецької освіти чи аматорських колективів);
  - концертна зала не менше як на 400 посадкових місць зі сценою;
  - гримерна (неподалік від концертної зали);
  - малі зали для занять аматорських колективів (образотворче мистецтво, музика, співи, танці - зала із дзеркалами і станком); кімнати для зберігання костюмів, реквізиту, обладнання;
  - бібліотека з урахуванням місць для читальної зали, стелажів з книгами, комп'ютерів для користувачів, абонементу (стіл прийому / видачі літератури), фондосховища;
  - музейна кімната (приміщення для експозиції і виставок та приміщення для зберігання предметів музейного фонду);
  - кімнати для класів мистецької освіти (мінімум 3 – для гри на музичних інструментах, для образотворчого мистецтва, для хореографії);

- коворкінг, що може трансформуватися.

Додаткові модулі:

- молодіжний центр;
- тренажерний зал;
- ігрова кімната (настільний теніс, більярд, настільний футбол тощо);
- кабінет психолога;
- центр мов (українська, англійська тощо – на запит громади);
- кав'ярня;
- книгарня;
- аптечний пункт;
- салон краси;
- дитяча кімната з аніматором.

Додаткові приміщення:

- коридори та загальні холи;
- санітарні приміщення;
- адміністративні приміщення (кабінети директора, працівників за кожним напрямом);
- кухня та кімната відпочинку для працівників.

Розширений варіант архітектурної моделі ЦКП (розширена модель ЦКП)

Розширена модель ЦКП – багатофункціональний заклад культури з сучасними інтер'єрами, діяльність якого спрямована на посилення комунікацій між різними групами жителів громади, кроссекторальну взаємодію в громаді, її всебічний розвиток; це майданчик для розвитку культури, креативності, дозвілля, консультацій, комунікацій, зустрічей, навчання, прийняття рішень базованих на діалозі з громадою, місце підтримки кожного; не менше ніж 50% діяльності у розширеній моделі ЦКП має стосуватися безпосередньо культурних послуг.

Нижче наведено орієнтовні переліки змістовних модулів, які можуть бути інтегровані в розширеній моделі ЦКП.

Культурний блок:

- багатофункціональна зала-трансформер не менше як на 100 посадкових місць зі сценою (стільці в залі не стаціонарні, що дозволить використовувати її також як танцювальну залу для дискотек, занять танцями серед учнів класів мистецької освіти чи аматорських колективів);
- концертна зала не менше як на 650 посадкових місць зі сценою; гримерна (неподалік від концертної зали);
- малі зали для занять аматорських колективів (образотворче мистецтво, музика, співи, танці – зала із дзеркалами і станком);
- кімнати для зберігання костюмів, реквізиту, обладнання; бібліотека з урахуванням місць для читальної зали, стелажів з книгами, комп'ютерів для користувачів, абонементу (стіл прийому / видачі літератури), фондосховища;
- музейна кімната (приміщення для експозиції і виставок та приміщення для зберігання предметів музейного фонду);
- кімнати для класів мистецької освіти (мінімум 3 – для гри на музичних інструментах, для образотворчого мистецтва, для хореографії);
- кінозал;
- комп'ютерний клуб або Інтернет-центр;
- креативні дизайн-студії або IT-лабораторія (графічний дизайн, робототехніка, аудіовізуальний контент, VR, ландшафтний дизайн, дизайн інтер'єру, курси програмування тощо);
- кімната звукозапису;
- театральна студія;
- зал майстер-класів (гончарство, писанкарство, вишивка, в'язання, крафти тощо);
- караоке.

Додаткові модулі:

- молодіжний центр;
- коворкінг;
- тренажерний зал;

- ігрова кімната (настільний теніс, більярд, настільний футбол тощо);
  - навчально-дослідна лабораторія для школярів;
  - кабінет психолога;
  - нотаріус, юрист, державний реєстратор;
  - центр мов (українська, англійська тощо - на запит громади);
  - квест-кімната;
  - гуртки раннього розвитку дитини;
  - пошта;
  - банкомат, відділення банку;
  - аптечний пункт;
  - салон краси, косметології, масажу;
  - кав'ярня;
  - книгарня;
  - магазин сувенірів;
  - невеликі торгові майданчики для підтримки зайнятості жінок і соціального підприємництва;
  - дитяча кімната;
  - фотостудія;
  - зали для навчань і тренінгів (стратегування, територіальне планування, урбаністика, міждисциплінарні дослідження тощо, навчання для співробітників закладів громади різних сфер тощо);
  - туристично-інформаційний центр.
- Додаткові приміщення:
- коридори та загальні холи;
  - санітарні приміщення;
  - адміністративні приміщення (кабінети директора, працівників за кожним напрямом);
  - кухня та кімната відпочинку для працівників.
-

Рекомендації щодо проведення фокус-груп із дослідження запиту жителів громади на модернізацію культурної інфраструктури (створення ЦКП) та види культурних і суміжних до них послуг

Орієнтовний склад учасників фокус-групи (обов'язкове балансування співвідношення чоловіків/жінок, а також представників різних населених пунктів, якщо планується що ЦКП буде обслуговувати декілька населених пунктів):

місцевий бізнес (представники малого та середнього підприємництва, фермери тощо) – 2 особи;

представники активної громадськості територіальної громади (обов'язково молодь, особи похилого віку, мами з дітьми до 6 років);

управлінці сфери культури в громаді (представник органу управління культурою в територіальній громаді, депутат місцевої ради, керівник або заступник керівника місцевого закладу культури) – 3 особи;

Кількість учасників фокус-групи – 10-12 осіб.

Орієнтовна тривалість фокус-групової дискусії – 3 години.

Орієнтовні питання для фокус-групової дискусії

Існуючий стан: якість, доступність, розмаїття культурних послуг

Яка наразі в громаді існує культурна інфраструктура?

Чи користуються мешканці територіальної громади закладами культури, що розташовані на її території? Якщо так, то наскільки активно? Якщо ні, то чому?

Чи зручно мешканцям населених пунктів територіальної громади діставатися до закладів культури (наявність транспорту, якість доріг)?

Чи мешканці усіх населених пунктів територіальної громади мають рівний доступ до культурного життя?

Перелічіть культурні послуги та заходи, які надаються / організовуються в територіальній громаді, зазначте платні вони чи безкоштовні. Якщо платні – вкажіть їх вартість. Щодо заходів – вкажіть їх періодичність.

Як Ви оцінюєте якість послуг, що надають культурні заклади територіальної громади?

Якими критеріями, характеристиками культурних послуг Ви керуетесь при цій оцінці?

Чи всі соціо-вікові категорії жителів територіальної громади мають змогу відвідувати заклади культури та культурні заходи в громаді?

Що впливає на Ваш вибір варіанту дозвілля? Які варіанти дозвілля вам притаманні найчастіше? Чи хотілось би щось змінити? Якщо так – то як і на що?

Чи працюють заклади культури в територіальній громаді на підвищення рівня соціальної згуртованості жителів громади? Якщо так, то які це дії і як це проявляється?

Які заходи, об'єкти, послуги урізноманітнили б культурне життя вашої територіальної громади? Які культурні послуги, з якою періодичністю, в якому об'ємі, з якою територіальною та часовою доступністю тощо Вам би хотілось отримувати (з урахуванням об'єктивної реальності фінансових можливостей територіальної громади – наприклад, мистецька школа в кожному селі це не об'єктивно)? Які культурні послуги мають бути безкоштовними, а за які – жителі територіальної громади готові платити і яку суму – одноразово/сумарно за рік/абонементи?

Які заходи необхідно вжити для посилення участі мешканців територіальної громади у культурному житті, підвищення соціальної згуртованості жителів громади? Як можна верифікувати з метою ефективного фінансування кількість одержувачів культурних послуг, кількість та якість наданих послуг?

Чи сприяє і яким чином розвитку культури в територіальній громаді голова громади / місцеві підприємці / місцеві депутати? Які труднощі (проблеми) у Вашій територіальній громаді виникають на шляху розвитку культури? Як вони

долаються? Яка допомога у цій сфері потрібна від органів державної влади? Від органів місцевого самоврядування?

Яких компетентностей не вистачає працівникам сфери культури, посадовим особам виконавчих органів місцевого самоврядування, депутатам місцевої ради для забезпечення жителів територіальної громади якісними та доступними культурними послугами? Навчальні курси на яку тематику для них слід організувати?

Модернізація культурної інфраструктури: створення центрів культурних послуг

Які змістовні модулі (типи і напрями надання послуг – культурних чи може не лише культурних) доцільно створити в ЦКП у вашій територіальній громаді?

Назвіть перелік послуг сфери культури та супутніх сфер (молодіжна політика, фізкультура і спорт, торгівля тощо), який має надаватися в ЦКП у вашій територіальній громаді.

Вкажіть, які з визначеного переліку послуг, що мають надаватися в ЦКП, доцільно зробити платними, а які безоплатними. Для платних послуг – вкажіть вартість, яку Ви особисто готові платити (разову / річний та місячний абонемент та кількість послуг, які до них ввійдуть).

Яким має бути графік роботи ЦКП та комбінування роботи його змістовних модулів (які модулі, в який час можуть функціонувати, накладатися по часу чи ні)?

Чи доцільно на Вашу думку об'єднувати ЦКП з інституціями / закладами інших сфер? Якщо так – то назвіть з якими і чому? За можливості вкажіть із закладами яких сфер категорично неприйнятним є об'єднання.

Визначте перелік фахівців, які необхідні для організації якісної роботи бажаної моделі ЦКП для вашої територіальної громади (виходячи з уже напрацьованого в групі змістовного наповнення цього ЦКП). Вкажіть на які з потрібних фахівців є дефіцит в громаді.

Яким на Вашу думку має бути механізм оцінки ефективності роботи ЦКП? Назвіть бажаний перелік критеріїв за якими доцільно оцінювати ефективність роботи ЦКП та періодичність здійснення такої оцінки.

Чи повинні бути на Вашу думку якісь санкції за неефективність роботи ЦКП в цілому та щодо його окремих працівників? Якщо так – то назвіть їх.

Як ЦКП повинен виконувати роботу по підвищенню соціальної згуртованості жителів територіальної громади? Які це мають бути активності (тематика, формат), для яких верств населення (батьки і діти, підлітки, вчителі і батьки тощо)?

Опишіть Ваші очікування від створення та функціонування в територіальній громаді центру культурних послуг.

Центри культурних послуг: самоокупність

Назвіть унікальні елементи нематеріальної культурної спадщини, які притаманні вашій територіальній громаді.

Чи розвиваються у вашій територіальній громаді народні художні промисли та ремесла.

Чи можна цю спадщину перетворити на креативні індустрій та монетизувати? Якщо так, то як ви це бачите?

Чи вбачаєте ви можливою підтримку місцевого малого бізнесу на базі ЦКП (кав'ярні, інтернет кафе, коворкінг, кабінет психолога, юриста тощо)?

Які варіанти соціального підприємництва, самозайнятості жінок, локального малого бізнесу Ви вбачаєте можливим розвивавати на базі ЦКП?

Які варіанти підвищення самоокупності ЦКП у вашій територіальній громаді Ви вбачаєте? Назвіть їх та більш-менш детально опишіть своє бачення.

Очікувані результати

За результатами фокус-групової дискусії модератором має бути підготовлений звіт.

Приклад анкети «Створення центру культурних послуг»

З метою вивчення побажань жителів громади щодо оновлення переліку культурних послуг, які можна отримати в громаді, оновлення закладів культури та організації їх роботи просимо Вас взяти участь у цьому дослідженні та заповнити запропоновану нижче анкету. Результати дослідження будуть використані для створення та організації функціонування центру культурних послуг в громаді.

Центр культурних послуг – це багатofункціональний заклад культури, який може в собі поєднувати відразу декілька напрямків культурної діяльності (доступ до книг, аматорське мистецтво, виставки, музейна діяльність, перегляд кінофільмів, мистецька освіта, театральні студії тощо), а також напрямки суміжної діяльності (спорт та рекреація, дрібний бізнес – аптеки, крамниці, салони краси, кабінет психолога, тощо).

1. Вкажіть Ваш вік _____

2. Вкажіть Вашу стать:

Чоловіча;

Жіноча.

3. Вкажіть Ваш рід діяльності (наприклад, студент (ка), школяр (ка), службовець ОМС, працівник магазину, підприємець, фермер (ка), домогосподар(ка) тощо) _____

4. Чи можна рекомендувати вашу територіальну громаду (далі – ТГ) як комфортне місце для життя?

Так;

Важко відповісти;

Ні.

5. Рівень розвитку сфери культури у вашій ТГ можна оцінити як:

Відмінний;

Добрий;

- Задовільний;
- Незадовільний.

6. Що для Вас особисто означає «культура» та «культурне життя»?

---

7. Чи забезпечують існуючі заклади культури потреби населення громади?

- Так, повністю;
- Переважно так;
- Переважно ні;
- Ні.

Якщо Ви вказали ні, то уточніть, чому саме

---

8. Як часто Ви відвідуєте заклади культури за постійним місцем проживання?

- Щомісячно;
- Щоквартально;
- 1 – 2 рази на рік;
- Рідше одного разу на рік;
- Взагалі не відвідую.

9. За яких обставин Ви б відвідували заклади культури частіше?

- Якби було більше грошей
- Якби було більше вільного часу
- Якби вони були ближче до мого місця проживання
- Якби їх діяльність була більш якісною і цікавою ніж зараз
- Якби було з ким відвідувати

Інше _____

10. Чи є раціональною, з точки зору доступності для всіх жителів ТГ, існуюча в ТГ мережа закладів культури

- Так
- Переважно так
- Переважно ні

Ні.

11. На Вашу думку, заклади культури доцільно робити багатофункціональними (в одному приміщенні бібліотека, клуб, музей, кінотеатр, торгові заклади, заклади харчування тощо) чи все ж окремо бібліотека, клуб тощо

Багатофункціональні. Чому? _____

Монофункціональні (окремі). Чому? _____

12. Якою має бути кінцева мета й основні завдання багатофункціонального закладу культури (далі – ЦКП) _____

13. Яких дозвіллевих форм не вистачає для більш-менш повноцінного задоволення культурних потреб населення вашої ТГ?

Масових культурно-спортивних заходів (яких, наприклад? _____)

Вечорів відпочинку для молоді (яких, наприклад? _____)

Дискотек

Різноманітних гуртків для дітей (яких, наприклад? _____)

Різноманітних гуртків для дорослих (яких, наприклад? _____)

Музикально-літературних вечорів \ Кіно-вечорів

Музею (якого, наприклад? _____)

Закладів відпочинку з ігровими програмами для дітей

Закладів відпочинку з ігровими програмами для дорослих (яких наприклад? _____)

Платних заходів різних форм із запрошенням гастролуючих артистів, виїзних концертів і спектаклів

Інше _____

14. Які послуги Ви б хотіли отримувати в ЦКП?

Напрямок клубної діяльності _____

- Напрямок бібліотечної справи _____
- Напрямок музейної справи та кіноіндустрії _____
- Напрямок мистецької освіти та молодіжної політики _____
- Напрямок оздоровлення і спорту _____
- Напрямок дрібного побутового бізнесу _____
- Інше _____

15. Чи готові Ви самостійно оплачувати культурні послуги, які надаються за місцем проживання?

- Так;
- Ні;
- Важко відповісти.

16. Яку суму Ви готові в місяць витрати на культурні послуги?

- менше 50 грн;
- від 51 до 100 грн;
- від 101 до 200 грн;
- від 201 до 500 грн;
- від 501 до 1000 грн;
- більше 1001 грн.

17. Чи купили б Ви квиток на театральну виставу, якби в місце Вашого постійного проживання приїхав на гастролі колектив театру?

- Так;
- Ні;
- Важко відповісти.

18. Назвіть п'ять найсуттєвіших проблем сфери культури у вашій ТГ
